Şerh ve İzah Üzerine

Sual: *Muhterem Hocam, bazı kimseler Sözler'deki Konferans'ın sonundaki "Üstâdımız Bediüzzaman, bir Nur talebesine Risâle-i Nur'dan bâzan okuyuvermek lütfunu bahşederken, izah etmiyor, diyor ki:* ***'Risâle-i Nur, imânî meseleleri lüzûmu derecesinde izah etmiş. Risâle-i Nur'un hocası Risâle-i Nur'dur. Risâle-i Nur, başkalarından ders almaya ihtiyaç bırakmıyor. Herkes istidâdı nisbetinde kendi kendine istifâde eder. Aklınız herbir meseleyi tam anlamasa da ruh, kalb ve vicdânınız hissesini alır. Ne kadar istifâde etseniz, büyük bir kazançtır.'*** *" sözünü naklediyorlar. Aynı zamanda Üstad'ın;* ***'Risale-i Nur bir muallimden ders almaya ihtiyaç bırakmıyor.' 'Risâle-i Nur'un Hocası Risâle-i Nur'dur.'*** *ifadelerini delil getirerek* ***'Bu eserlerin şerh ve izahına gerek yoktur.'*** *diyorlar. Sizin bu konudaki düşüncelerinizi alabilir miyiz?*

Cevap: Risale-i Nurlar Kur'an-ı Azimüşşan'dan nebean eden büyük bir hazine olduğu için, ondaki imanî ve Kur'anî meseleler, asrın idrakine uygun olarak mükemmel bir şekilde izah edilmiş ve Kur'an hakikatlarına büyük bir ayna olmuştur.

Risale-i Nur mesleği, tahkik mesleğidir. Bu bakımdan söylenen bir metin veya cümle fikir süzgecinden geçirilmeli, mantık ile muhakeme edilmeli, hikmet gözlüğü ile tartılıp tahlil edilmeli ve o kelamın hangi makamda ve ne maksatla söylenmiş olduğuna bakılmalıdır. Sadece sathî bir bakışla asıl vurgulanmak istenen mana anlaşılmaz, hakikat perdelenir ve yanlış anlamalara sebebiyet verilir.

Burada vurgulanan ifadeyi şahsen ben şöyle anlıyorum:

> *Risale-i Nur talebeleri hizmet tarzını, üslubunu, mesleğinin esaslarını sadece Risale-i Nur'dan ders alacaklardır. Bir mu'cize-i mâneviye-i Kur'aniye olan Risale-i Nur'un bu asırda iman ve marifet sahasında manevî ve ehemmiyetli bir mürşid olduğuna, başka mürşidlere ve muallimlere ihtiyaç bırakmadığı, akılları, kalpleri ve ruhları tenvire kâfi olduğu ifade edilmektedir.*

Hem bu metinde Üstadımız, Risale-i Nur'un kadr-u kıymetini ve büyüklüğünü ortaya koymaktadır. Risale-i Nur'un hakikat mesleğinde ortaya koyduğu düsturların ve imanî hakikatlerin birer mihenk taşı niteliğinde olduğu; bu hakikat dairesi içerisinde bulunanların her hangi bir tarikata, mürşide, müderris ve muallimlere muhtaç olmadığına işaret edilmektedir.

Mesleğimizin esası mütalaa, müzakere, müdavele-i efkar ve tahkiktir. Üstadımız Risale-i Nurları için *"fakat gazete gibi okumayınız."*[1] buyuruyor. Öyle ise risalelerin

sathi ve sûrî bir biçimde okunmaması, dikkatle, sürekli ve ciddiyetle okunması, birlikte mütalaa ve müzakere edilmesi lazımdır. Bunda çok faydalar vardır. Malumdur ki, çok hızlı akan suda balık tutulmaz.

Bugün memleketimizin her köşesinde ve dünyanın bir çok yerinde insanlar bir araya gelip risale okuyorlar. Kendi aralarında mütalaa ve müzakere yapıyorlar, bu da küçük çapta bir şerh ve izahtır. Risalelerde geçen bir cümleyi ya da bir kelimeyi okuyan ya da dinleyenlerden bazıları anlamayabiliyor. O kelime veya o cümleyi zihinlere yaklaştırmak adına söylenenler ve verilen misaller birer izahtır. Mütalaa ve müzakere yapmak daha geniş bir izah tarzıdır. Derslerde verilen misaller hakikatleri anlama ve idrake uygun hale getirme adına birer fener ve birer dürbün mesabesindedir.

Nitekim, diğer bütün ilim dalları da kendi sahasında şerh ve izah yapmaktadır.

Şerh ve izah hususunda Bediüzzaman Hazretleri şöyle buyurmaktadır:

> *“Bu durus-u Kur’aniye’nin dairesi içinde olanlar, allame ve müçtehitler de olsalar, vazifeleri, ulum-u imaniye cihetinde, yalnız yazılan şu Sözlerin şerhleri ve izahlarıdır veya tanzimleridir.”*2

Üstadımız başka bir mektubunda ise şerh ve izah meselesini şöyle ifade eder:

“***Aziz, sıddık kardeşlerim!***

> "*Onuncu Şua namında, yazdığınız Fihriste’nin İkinci Kısmı bana şöyle kuvvetli bir ümid verdi ki: Risale-i Nur benim gibi âciz ve ihtiyar ve zayıf bir bîçareye bedel, genç, kuvvetli çok Said’leri içinizde bulmuş ve bulacak. Onun için bundan sonra Risale-i Nur’un tekmil ve izahı ve haşiyelerle beyanı ve isbatı size tevdi’ edilmiş tahmin ediyorum. Bir emaresi de şudur ki: Bu sene çok defa ihtar edilen hakikatleri kaydetmek için teşebbüs ettim ise de çalıştırılamadım.*"
>
> "*Evet Risalet-ün Nur, size mükemmel bir me’haz olabilir. Ve ondan erkân-ı imaniyenin herbirisine, meselâ Kur’an’ın Kelâmullah olduğuna ve i’cazî nüktelerine dair müteferrik risalelerdeki parçalar toplansa veya haşre dair ayrı ayrı bürhanlar cem’edilse ve hâkeza.. mükemmel bir izah ve bir haşiye ve bir şerh olabilir.*"
>
> "***Zannederim ki, hakaik-i âliye-i imaniyeyi tamamıyla Risale-i Nur ihata etmiş, başka yerlerde aramaya lüzum yok.*** *Yalnız bazan izah ve tafsile muhtaç kalmış. Onun için vazifem bitmiş gibi bana geliyor. Sizin vazifeniz devam ediyor. Ve inşâallah* ***vazifeniz şerh ve izahla ve tekmil***

ve tahşiye ile ve neşr ve talim *ile, belki Yirmi Beşinci ve Otuz İkinci mektubları te'lif ile ve Dokuzuncu Şua'nın Dokuz Makamını tekmil ile ve Risale-i Nur'u tanzim ve tertib ve tefsir ve tashih ile devam edecek. Risale-i Nur'un samimî, hâlis şakirdlerinin heyet-i mecmuasının kuvvet-i ihlasından ve tesanüdünden süzülen ve tezahür eden bir şahs-ı manevî, bâki ve muktedir bir kuvvet-i zahrdır, bir rehberdir."*3

Üstadımız bu ifadelerinde şerh ve izahın yapılabileceğini, hatta bunun bir nur talebesinin mühim bir vazifesi olduğunu vurguluyor ve onlara bir sorumluluk yüklüyor.

Elbette ki nur talebelerin içerisinde Kur'an dersinde daha ileride olanlar, mütalaa ve müzakerede daha ziyade derinlik kazananlar vardır. Bu derslerde ileri olanlar, mütalaa ve müzakere ile yeni olan kardeşlerin ve talebelerin tekmiline çalışıyor ve onlara yardımcı oluyorlar. Hz. Üstad şöyle buyur:

"*Şu risale, bir meclis-i nuranîdir ki, Kur'an'ın şu münevver, mübarek şakirdleri, içinde birbiriyle manen müzakere ve müdavele-i efkâr ediyorlar. Ve yüksek bir medrese salonudur ki, Kur'an'ın şakirdleri onda her biri aldığı dersi arkadaşlarına söylüyor. Ve Kur'an-ı Mu'ciz'ül Beyan'ın hazine-i kudsiyesinin sandukçaları olan risalelerin satıcı ve dellâllarına muhteşem ve müzeyyen bir dükkân ve bir menzildir. Her biri aldığı kıymetdar mücevheratı birbirine ve müşterilerine orada gösteriyor."*4

Risalelerin Şerh ve İzahı

Burada şerh ve izahın olup olmamasından ziyade, **şerhin mahiyeti**ni konuşmak lazımdır. Çünkü şerh ve izah vukufiyet, istidat ve kabiliyet ister. Bu eserleri şerh ve izah etmek herkesin haddi değildir.

Risale-i Nurlar ucu bucağı, eni boyu ve derinliği görünmeyen bir marifet ve hakikat deryasıdır. Elbette ki, her okuyucu bu deryanın derinliklerine dalamaz ve orada yüzemez. Bazıları onun sahilinde dolaşıp dururken, gavvas olanlar o deryanın derinliklerine dalar, çeşit çeşit mücevheratlar, pırlantalar ve zümrütler çıkartır. Evet, herkes denizden kabı kadar su alır. Denizlerde ve deryalarda sayısız mahlukat var. Orada hamsi balığı da su içer, balina da. İğne kadar bir balık ta yüzer, balina balığı da.

Bu eserleri dikkatle okumayanlar, onda gizli olan derin manaları anlayamaz, onun zerafet ve letafetini hissedemezler. İdrak ve anlama ayrı bir nimet ve İlahi bir lütuftur. Şerh ve izah kalp ve ruhumuzu mest etmeli ve tefekkürümüzü genişletmelidir. Risalelerdeki hakikatleri tam olarak anlamamış olan kimseler şerh ve izah yapmamalıdırlar. Aksi halde yapılacak şerh ve izahlar, faydadan ziyade zarar

verir.

Üstadımız Muhakemat adlı eserinde; "*Muvazenesiz ve mizansız olan, çok aldanır, aldatır*." buyurmakta, Münazarat isimli eserinde ise, *"Efkârı teşviş edenler kimlerdir?"* diye sorulan soruya verdiği cevapta cemiyet hayatında fikirleri müşevveş edenlerden birilerinin de *"… muvazenesiz, muhakemesiz mânâ veren.."* ler olduğunu ifade etmektedir.

Evet, şerh ve izahda makam ve maksadı dikkate almayan bir yorum, kelamı gayesinden saptırır, hikmet ve hakikate ters düşer, fikrî muvazeneyi bozar.

Evet, bugün pek çok yerde, pek çok insan ders ve sohbet yapıyor, eserleri şerh ve izah ediyor. Şerh ve izah yapılırken asıl vurgulanmak istenen mana saptırılmamalı, ihlasla, samimiyetle, zerafet ve mahviyet içerisinde yapılmalıdır. Üstadımız bu hakikatı şöyle ifade eder:

> ***"Kelâm-ı beliğ,*** *ilim denilen çömleklerde pişirilen ve hikmet denilen büyük küplerde duran ve fehm denilen süzgeç ile süzülen âb-ı hayat gibi bir manayı, zürefa denilen sâkiler döndürüp efkâr içer; esrarda temeşşi etmekle hissiyatı ihtizaza getiren kelâmdır*."5

Sual: *Risale-i Nurları okuyoruz ama anlayamıyoruz. Bu konuda tavsiyeleriniz nelerdir?*

Cevap: Zaman zaman bana bu soruyu soran kişilere latife olsun diye şöyle diyorum: *"Madem ki okuyarak anlamıyorsunuz, öyle ise okumaya okumaya anlamaya çalışınız."*

Bu asırda en yüksek bir hakikat-i Kur'anîye, en büyük bir ders-i imaniye olan Risale-i Nur'un akıl ve dimağlarda yerleşmesi ciddi bir talim, büyük bir dikkat, gayret ve süreklilik ister. Bunun yolu sürekli olarak okumak, mütalaa ve müzakere etmekten geçer. Bu bakımdan bir nur talebesinin asıl gayesi bu eserleri anlayarak okumak, anladığını hayatına tatbik etmek, hayatı boyunca ihlas ve istikamet üzere yaşamak olmalıdır.

Hizmeti yeni tanıyanlara ve hizmete iştiyakla katılanlara risaleleri anlama, yaşama ve hayata yansıtma noktalarından yardımcı olmak elzemdir. Risalelerin mütaalası için küçük çapta **"mütalaa grupları"** oluşturulmalı ve özellikle her bir meslek grubu kendi aralarında, her yaş grubu kendi emsalleri ile bir araya gelip mütalaa ve müzakere yapmalıdır.

Risale-i nurları anlayarak devamlı olarak okuyanlar, onun lezzetinden asla doyamazlar. Her okuyuşta onda nice engin, derin ve ince manaların olduğunu anlar

büyük bir manevî zevk alırlar.

Evet, dünyanın lezzetleri helal dahi olsa ani ve fanidir. İnsanın yediği bir meyve veya yemekten aldığı lezzet az sonra zail olur, ondan hiçbir şey kalmaz. Fakat, kalp ve ruhuna ait olan bir lezzet onunla beraber ebedi kalacaktır. Bu bakımdan marifet ve irfana dair olan lezzetler ruhun ve kalbin gıdası olduğu için ebedidir, onlardan asla usanılmaz.

Okuyan veya dinleyenler içerisinde onu anlamayanlar da asla nasipsiz kalmazlar. İhlas, sadakat ve samimiyetleri nispetinde o hakikat nurlarından derecesine göre istifade eder ve büyük bir feyiz alırlar. Hatta Üstadımız:

> "*Gafletle yapılan zikirler dahi feyizden hâli değildir*."6 buyurmaktadır.

Bu eserleri okuyan bir insanın defterine nice sevap yazılır. Bundan daha büyük bir kazanç olabilir mi? Daha sonra okundukça anlar, anladıkça, okuma iştihası daha da gelişir.

Hem insanda bir çok latifeler var. Onun aklı bazı hakikatleri kavramazsa bile kalp ve ruhu hissesiz kalmaz. Okuyan kişinin idraki gelişir, kalbi inşirah eder ve ruhu bir çok hakikatlere ayna olur. Bu bakımdan sabır göstermek elzemdir. Üstadımızın ifade ettiği gibi, "büyük bir bahçeye giren herkes, elinin ulaştığı kadar meyveleri toplar."

Üstad Bediüzzaman Hazretleri şöyle buyurur:

> "*Risaleler yalnız aklî mesail-i ilmiye değil; aynı zamanda kalbî, ruhî ve halî mesail-i imaniyedir. Aklınız her bir meseleyi tam anlamasa da ruh, kalb ve vicdânınız hissesini alır.*"7
>
> "*Bir şey bütün elde edilmezse, bütün bütün elden kaçırılmaz.*"8

Bu ifadelerden de anlaşıldığı gibi, bir kişi okuduğu veya dinlediği derin ve ince bir konuyu veya bir meseleyi anlamadığı taktirde, okumayı terk etmemeli, sabır ve teenni ile okumaya devam etmelidir. O büyük ders-i Kur'aniyenin nurundan istifade ve istifaze etmek için azami bir gayret gerekir. Aksi halde o büyük marifet ve hakikat derslerinden mahrum kalınır. Fen sahasında ilim tahsil etmeğe başlayan bir öğrenci, ben bu meseleyi anlamıyorum diye fakülteyi terk etmiyor, bilakis daha fazla ceht ve gayret gösteriyor.

Bu felaket ve helaket asrında büyük bir nimet olan Risale-i Nur'lar nice marifet,

hakikat, feyiz ve esrarları havi eşsiz bir eserdir. O akılları tenvir eder; kalblere ve ruhlara inşirah verir ve iman zevkini tattırır. Risale-i Nur, latifeleri terbiye eder, fikirlere istikamet verir, tefekkürü derinleştirir; ahlak-i aliyeyi inkişaf ettirir. Hakiki ihlasa ve hakikat-ı uhuvvete mazhar kılar.

Sual*: Üstadımız bir mektubunda şöyle buyuruyor:*

"Ahiret kardeşlerime mühim bir ihtar. Risale-i Nur'a intisab eden zâtın en ehemmiyetli vazifesi, onu yazmak veya yazdırmaktır ve intişarına yardım etmektir. Onu yazan veya yazdıran, Risale-i Nur talebesi ünvanını alır. Ve o ünvan altında, her yirmi dört saatte benim lisanımla belki yüz defa, bazan daha ziyade hayırlı dualarımda ve manevî kazançlarımda hissedar olmakla beraber; benim gibi dua eden kıymettar binler kardeşlerin ve Risale-i Nur talebelerinin dualarına ve kazançlarına dahi hissedar olur."[9]

Bu mektupta ifade edildiği gibi sadece eserleri yazanlar mı Risale-i Nur talebesi ünvanını alır? Eserleri hiç yazmamış olanlar ve sadece okuyanlar talebe değil mi?

Cevap: Öncelikle bu mektubu, yazıldığı zaman, mekan ve şartlar çerçevesinde tetkik ve tahlil etmek gerekir. Üstadımız bu mektubu yaklaşık yetmiş yıl önce kaleme almış. O dönemin şartları araştırılmadan yapılacak yorumlar eksik ve tarihî gerçeklerden uzak kalır.

Üstad Bediüzzaman Hazretleri **1936 yılında** Eskişehir Hapishanesi'nden tahliye edilir edilmez, Kastamonu'ya sürgün edilmiş ve Kastamonu Çarşı Karakolu'nun merdiveni altında üç ay misafir olarak tutulmuş, daha sonra da o karakolun tam karşısında bulunan bir evde kalmasına müsaade edilmiş ve **Kastamonu'da tam yedi yıl** ikamet ettirilmiş.

O günün şatlarında bugünkü manada bir araya gelip sohbet etmek mümkün değil. Üstad'ı ziyaret etmek ve O'nunla temas kurmak isteyenlere çeşitli eza ve cefalar yapılmakta, baskınlar, aramalar ve tarassutlar aralıksız devam etmekteydi. Telif edilen eserleri matbaalarda basıp dağıtmak da mümkün değildi. İşte o sıkıntılı dönemlerde Nur talebeleri ellerine kalem almış, Risaleleri el yazısıyla gece gündüz yazıp çoğaltmışlar. O dönemde kalem ile yazılan nüshalar bütün Anadolu'ya meşakkat ve sıkıntılar içinde ulaştırılmış.

İşte Üstadımız bu mektubu da öyle bir zamanda, öyle bir makamda kaleme almış ve risaleleri yazanları şevk ve gayrete getirmiştir. Sav'da bin kişi kalemle eserleri yazıp çoğaltmıştır. Osman Yüksel Serdengeçti'nin ifadesiyle;

> "*Yıllardır mukaddesatları çiğnenmiş vatan çocukları, mahvedilen nesiller, îmana susayanlar; onun yoluna, onun nuruna koştular. Üstadın Nur risaleleri elden ele, dilden dile, ilden ile ulaştı, dolaştı. Genç ihtiyar, cahil münevver, sekizinden seksenine kadar herkes ondan bir şey aldı, onun nuruyla nurlandı.* ***Her talebe, bir makine, bir matbaa oldu.*** *İman, tekniğe*

meydan okudu. Nur risaleleri binlerce defa yazıldı, teksir edildi.”10

Artık günümüzde risaleler Türkçe, Arapça, Osmanlıca olarak basılmış, kırktan fazla dile çevrilmiş ve her tarafta serbestçe okunmaktadır. Eskiden kalem ile aylarca ve yıllarca yazılan nüshalar şimdi matbaalarda birkaç günde, hatta birkaç saatte basılıp çoğaltılmaktadır. Günümüzde milyonlarca insan bu eserleri okuyor, bir çoğu da hayatını bu Kur'an hizmetine vakfetmiş etmiş. Bunların hiçbirisinin elinde kalem yoktur, kimse risaleleri yazmıyor, bu ulvi hakikatlerin neşrine çalışıyorlar. Bunu bırakıp yazı ile meşgul olurlarsa, o zaman bu hakikatler herkesin eline ulaşmaz. Ancak şahsi olarak yazanlar yazabilirler, onların hizmetlerini de takdir ederiz. Şimdi bu eserleri yazmayıp sadece okuyanlara ne diyeceğiz? Bunlar Nur talebesi değil mi diyeceğiz? Eline kalem almayanları Risale-i Nur dairesinin ve şahs-ı manevinin dışında mı göreceğiz?

Üstadımız eserleri okuyanların talebe-i ulûm şerefine mazhar olacaklarını şöyle ifade etmektedir:

> *“Bunun gibi teselliye dair evvelce yazılan küçük mektuplar ara-sıra okunsa ve Meyve'nin, hususan âhirleri beraber mütalâa edilse ve hatıra gelen Risale-i Nur'un meseleleri müzakere olsa,* ***inşaallah talebe-i ulûmun şerefini kazandırır.”*** 11

Evet, iman hakikatleri ile ilgili bir kısım meselelerin birlikte mütalâa ve müzakere edilmesinin **“talebe-i ulum”** şerefini kazandırabileceğine dikkat çeken Üstadımız, yine Şualar Mecmuası'nda nur talebelerinin “*ders müzakeresinde birer zeki muhatap*”12 olmalarını tavsiye ediyor.

Bu felaket ve helaket asrı çok sancılı, fitne ve fesat çok yaygın. Tahribat çok dehşetli, yıkım ise çok kolay. Bunun için iman ve Kur'an hakikatlerini hikmetle, yumuşak lisanla ve mantık ile anlatmak ve onları gönüllere nakşetmek gerekir.

Bunun için de bu eserleri mütalaa, müzakere, tetkik, tahlil ve tetebbuat ile çok ciddi bir şekilde okumak lazımdır.

Üstadımız Risale-i Nur okumanın ne kadar ehemmiyetli olduğunu şöyle ifade eder:

> ***“Her bir adam eğer hanesinde dört-beş çoluk çocuğu bulunsa kendi hanesini bir küçük Medrese-i Nuriyeye çevirsin.*** *Eğer yoksa, yalnız ise, çok alâkadar komşularından üç-dört zât birleşsin ve bu heyet bulundukları haneyi küçük bir Medrese-i Nuriye ittihaz etsin. Hiç olmazsa işleri ve*

vazifeleri olmadığı vakitlerde, beş-on dakika dahi olsa Risale-i Nur'u okumak veya dinlemek veya yazmak cihetiyle bir miktar meşgul olsalar, ***hakikî talebe-i ulûmun*** *sevaplarına ve şereflerine mazhar oldukları gibi, İhlas Risalesi'nde yazılan beş nevi ibadete de mazhar olurlar. Hakikî ilim talebeleri gibi, onların maişetlerini temin hususundaki âdi muameleleri de bir nevi ibadet hükmüne geçebilir diye kalbe ihtar edildi. Ben de kardeşlerime beyan ediyorum."*13

Sual: *Bazı kimseler* ***"Niçin Risale-i Nurları çok okuyorsunuz da başka kitapları okumuyorsunuz?"*** *diyorlar. Bu düşünceyi nasıl değerlendirirsiniz?*

Cevap: Bir kişi eserini telif eder, ama o eserin kalitesini okuyucu takdir eder. Kimse bu eserleri zorla okutmuyor. Burada tamamen insanlar kendi ihtiyar ve iradesiyle ve ihtiyaç duyduğundan okumaktadırlar. Demek ki, kendisini okutma meziyeti Risale-i Nur'da var. Bir insan sevdiği bir şiir veya bir kasideyi birkaç defa okusa ondan usanır. Ama bu eserleri okuyanlar ondan asla usanmıyor, büyük bir şevkle tekrar tekrar okuyorlar. Risale-i Nurlar raflarda durmuyor, hep rahlelerin üzerinde, okuyucunun elinde ve cebinde dolaşıyor.

Elbette ki, namaz, hac, zekat, oruç, nikah ve diğer fıkhi meseleleri ve hükümleri öğrenmek için fıkıh ilmine ve bu sahada yazılmış kitaplara müracaat etmek lazımdır. Nitekim Üstad Bediüzzaman Hazretleri, bazı ihtisas gerektiren konuları, ehl-i ihtisasa havale etmiş, onlara atıflar yapmıştır. Mesela, Sözler'de, mütekellim ulemasının imkan ve hudusa dair delillerinin tafsilatı, "Şerhü'l-Mevâkıf" ve "Şerhü'l-Makasıd" gibi muhakkiklerin büyük kitaplarına havale edilmiştir. Muhakemat'ta, İmam-ı Râzî, İbrahim Hakkı, İmam-ı Gazali, Hüseyin-i Cisrî, İbn-i Hümam, İmam-ı Şafi gibi dahi imam ve ulemalar hakkında "*onların halka-i dersinde otur, dinle.." "Arkalarına düş."* gibi ifadeler kullanmış, ihtisas gerektiren konulara ihtiyaç ve lüzum hissedildiğinde işin ehillerinden öğrenilebileceği ve gerektiğinde o kitaplara müracaat edilebileceği ifade etmiştir. Akıl ve mantığın, ilim ve hikmetin de gereği budur. Üstadımız özellikle "İşârâtü'l-İ'caz" eserinin sonunda Kur'an'ın ve İslamiyet'in ulviyetini beyan eden Prens Bismarck, Dr. Maurice, John Davanport, Carylyle ve Edward Gibbon gibi bir çok ecnebi feylesofun düşüncelerine yer vermiştir. Bundan da anlaşılır ki, bu noktada hiçbir taassup söz konusu değildir. Üstadımız bu şahısların eserlerini okuduğu gibi, nur talebeleri de bu tür eserleri okuyup tetkik etmektedirler.

Üstadımızın kırk kitabı sürekli olarak mütalaa ettiği Tarihçe-i Hayat adlı eserinde şöyle ifade edilir:

*"Kur'an hakaikının anahtarı olacak ve şüpehata karşı muhafaza ve mukabele edecek hikmet ve fünun-u İslâmiyeye dair kırk risaleyi iki senede hıfzına aldı. Her gün bir parça ezberden okumak suretiyle, hepsini üç ayda ancak devrediyordu.'**Mirkat**' ismindeki kitabı, haşiye ve şerh olmaksızın*

hıfzetmeye başladı.”

Üstad Hazretleri şöyle buyurmaktadır:

> ***“Risale-i Nur, hakaik-i İslâmiyeye dair ihtiyaçlara kâfi geliyor, başka eserlere ihtiyaç bırakmıyor.”***14

Burada ifade edilmek istenen asıl maksat, Risale-i Nur’ların **“iman hakikatları”** noktasında başka eserlere ihtiyaç bırakmadığıdır. Yoksa Risale-i Nurlar her konuda ve her mevzuda kâfidir diye mutlak bir ifade yoktur.

Şunu da ifade edelim ki, her insan kendi mesleğinin detaylarını öğrenmek ve o sahada daha da ileri gitmek ister. Risale-i Nur bizim mesleğimizdir. Her nur talebesinin bu eserleri çok iyi okuması, anlaması ve hayatına tatbik etmesi lazımdır.

Evet, Kur’an’ın manevi bir tefsiri olan Risale-i Nurdaki ulvi hakikatler, îman, marifet, ahlak, edep ve irfan sahasında büyük fütuhatlar yapmış, başta Arapça ve İngilizce olmak üzere kırktan fazla dile çevrilmiş ve hamiyetli ve gayretli insanlar tarafından Avrupa, Amerika, Afrika ve Asya kıtalarına kadar ulaştırılmıştır.

Medrese ve tekkeler kapatılınca Cenab-ı Hak lütuf ve kereminden Risale-i Nur gibi bir eser nasip etti. Eskiden Arapça, Kur’an, hadis, kelam ve fıkıh gibi dersler müderrisler tarafından okutulurdu. Burada tedrisat görenler ise on beş yıl okutulduktan sonra ancak alî ilimlere çıkılabilirdi. Zaten o medreselerde herkes de okuyamazdı. İşte kapatılan o medrese ve tekkelere bedel, Risale-i Nur öyle bir mektep ve medrese oldu ki, her kesimden, her meslek grubundan talebesi var. Bu hizmet sadece belli bir yaş grubuna münhasır değildir. Çocuklar, gençler, ihtiyarlar, hanımlar, mütefekkirler, araştırmacılar, ilim adamları bu mektebin birer talebesidirler. Bu eserleri okuyan herkes istidat ve kabiliyeti nisbetinde ondan bir hisse alır, kalbine ve ruhuna nakşeder.

Üstad Hazretleri bu hakikatı şöyle ifade eder:

> “*Evet Risale-i Nur on beş senede kazanılan kuvvetli iman-ı tahkikîyi, on beş haftada ve bazılara on beş günde kazandırdığına, yirmi senede yirmi bin zât tecrübeleriyle şehadet ederler.”*15
>
> ***“Tevfik-i İlahî refiki olan adam, tarîkat berzahına girmeden zahirden hakikate geçebilir.*** *Evet Kur'andan, hakikat-ı tarîkatı -tarîkatsız- feyiz suretiyle gördüm ve bir parça aldım. Ve keza maksud-u bizzât olan ilimlere*

*ulûm-u âliyeyi okumaksızın îsal edici bir yol buldum."*16

Risale-i Nur'daki bütün hakikatler bu asırdaki insanların fıtratına uygun, fevkalade orijinal ve mükemmeldir. Risale-i Nur'un mevzuları gibi, o mevzuları meydana getiren cümleler ve kelimeler de gayet mükemmel ve orijinaldir. Onlar hiçbir kitaptan alınmamış ve doğrudan doğruya Üstadın kalbine Kur'an'dan ilham edilmiştir.

Nitekim Üstadımız da bu hakikatı şöyle ifade etmektedir:

> ***"Risalet-ün-Nur sair te'lifat gibi ulûm ve fünundan ve başka kitaplardan alınmamış.*** *Kur'ân'dan başka me'hazı yok, Kur'ân'dan başka üstadı yok, Kur'ân'dan başka mercii yoktur. Te'lif olduğu vakit hiçbir kitab müellifinin yanında bulunmuyordu. Doğrudan doğruya Kur'ân'ın feyzinden mülhemdir ve semâ-i Kur'ânîden ve âyâtının nücumundan, yıldızlarından iniyor, nüzul ediyor."*17

Bu hizmet bir mekâna, belirli bir merkeze ve bir şahsa bağlı değildir. Bu hizmet bütün dünyayı içine alacak şekilde çok geniştir. Bu dersleri okuyanların hepsi talebe ve şakirttir. Bu talebelik ise bir ömür boyu devam etmektedir. Üstadımız bu zamanın ***"şahs-ı maneviye"*** zamanı olduğunu ediyor ve

> ***"Said yoktur; Said'in kudret ve ehliyeti de yoktur; konuşan yalnız hakikattır, hakikat-ı imaniyedir."*****1**8

> "*Ben de sizin ders arkadaşınızım."*

diyerek, kendisinin de Risale-i Nur'un bir talebesi olduğunu ifade ediyor.

Şunu da ifade etmek isterim ki, dünyanın hiçbir yerinde yaşları, meslekleri, branşları ayrı olan milyonlarca insanı bir araya getiren, birbiri ile kaynaştıran, onları bir akraba haline getiren, insan sevgisinin ve uhuvvetin ehemmiyetini ortaya koyan, onlara bir hedef gösteren bir başka ekol yoktur. Bu bakımdan Risale-i Nur, bir cihan üniversitesidir. Üstad Hazretleri Münâzarat adlı eserinde şöyle buyurur:

> "*İslâmiyet hariçte temessül etse; bir menzili mekteb, bir hücresi medrese, bir köşesi zâviye, salonu dahi mecmaü'l küll, biri diğerinini noksanını tekmil*

*için bir meclis-i şûra olarak, bir kasr-ı meşîd-i nuranî timsalinde arz-ı dîdar edecektir. Âyine kendince güneşi temsil ettiği gibi, şu Medresetü'z Zehrâ dahi o kasr-ı İlâhîyi haricen temsil edecektir."*19

Üstadın harika bir şekil de izah ettiği bu hizmeti, bu asırda Risale-i Nur hakkıyla ifa ve temsil etmektedir.

Risale-i Nur talebeleri büyük bir hamiyet, ciddî bir gayret, yüksek bir fedakârlık, azamî ihlas ve sebatla hizmetlerine devam ediyorlar. Onlar, vazifelerinin sadece tebliğ olduğunun şuurunda olarak, ***"Vazifeni yap, vazife-i İlahiye'ye karışma"*** düsturu ile hareket etmektedirler. Risale-i Nur hizmetinde rekabeti intaç edecek hiç bir şey yoktur. ***"Fenafil ihvan."*** yani kardeşinde fani olmak en büyük bir düsturdur. Risale-i Nurlar, talebelerine, en büyük bir haslet olan "*başkalarını kendi nefsine tercih etmek*" hasletini, maddî ve manevî menfaatten feragat etmeyi, tevazuyu, mahviyeti, ihlas ve sadakati ders veren büyük düsturlar ve hakikatler hazinesidir.

Sual: *Bazı kimseler Üstad Bediüzzaman'dan sonra Risale-i Nurların bazılarına ilave yapıldığını ve bir kısmından da bazı yerlerin çıkarıldığını söylüyorlar. Bu tür söylentilere ne dersiniz?*

Cevap: Bu sorunuzun cevabına geçmeden önce şu hatıramı nakledeyim. **1955 yılında** Üstad Hazretlerini ziyarete gitmiştim. Önce Samsun'a oradan da Ankara'ya geçtim ve verilen adrese gittim. Burası, Üstadımızın birkaç talebesinin kalmakta oldukları iki odalı, küçük bir ahşap evdi. Bu evi, dizgi atölyesi olarak kullanıyorlardı. O günlerde, Sözler Mecmuası yeni harflerle, ilk defa basılıyordu. Onu müteakiben de diğer eserler basılacaktı. Bu kardeşlerimiz eserlerin basılıp çoğaltılması için gece gündüz nöbetleşe durmadan çalışıyorlardı. Yorgun düşenler, evin çatı katında yatıp dinleniyorlardı. Bizi de bu atölyede birkaç gün misafir ettiler. Bu müddet zarfında, Risalelerde geçen Kur'an hattı metinlerin ve hadislerin tashihinde bizi de istihdam ettiler.

Üstad'ın bu ihlaslı, sadık ve çelikten iradeli kahraman talebeleri Ankara'nın genç bir vaizi olan **Said Özdemir** ile hukuk fakültesi son sınıfta okuyan **Atıf Ural** ve **Mustafa Türkmenoğlu** idi. Bu kardeşlerimizin büyük bir fedakarlık ve sadakat ile çalıştıklarına şahit oldum.

Nihayet, Isparta'ya gitmek üzere Ankara'dan ayrılacağımız zaman, Atıf Ural bana şöyle dedi:

"Hocam, Sözler'in yeni çıkan şu formasını Üstad'ımıza götürün. Hem bir hizmet etmiş olursunuz, hem de Üstad sizi memnuniyetle kabul eder. Bizler, Risaleler basılmadan evvel forma halinde Üstad'a

gönderiyoruz. Her forma Üstad'ın tashihinden geçtikten sonra tekrar bize gönderiliyor, biz de onları basıp çoğaltılıyoruz."

Atıf Ural'ın vermiş olduğu formayı Üstada götürdük. Üstad basılan formayı alınca o kadar memnun oldu ki, anlatamam. Sanki dünyayı ona bağışladınız. Üstad, götürmüş olduğumuz formayı Zübeyir Ağabeye okuttu.

Evet, Risalelerin tamamı bu şekilde Üstad'ın sağlığında basılıp tamamlandı. Bu bakımdan Risale-i Nurların hiç birisinde herhangi bir ilave veya noksanlık söz konusu değildir. Üstad'ın kendi el yazısı ile yazdığı eserlerin Osmanlıcası da Bayram Ağabeyin Isparta'daki evinde mevcuttur. Üstad Bediüzzaman Hazretlerinin ahirete teşriflerinden sonra da eserlerinin basılıp çoğaltılmasında varis ve vekil tayin ettiği ihlas ve sadakat abidesi olan güzide talebeleri olan kardeşi **Abdülmecid, Zübeyir Gündüzalp, Mustafa Sungur, Ceylan Çalışkan, Mehmed Kaya, Hüsnü Bayram, Rüştü Ağabey, Abdullah Yeğin, Ahmet Aytemur, Atıf Ural, Tillolu Said, Mustafa ve Seyyid Salih Ağabeyler** bu eserlerin basılıp çoğaltılmasına büyük bir titizlik ve gayret göstermişlerdir. Hizmette temel ve öncü olan bu fedakâr ve alicenap talebelerin böyle bir yanlışa göz yummaları mümkün müdür acaba? Böyle bir iddiada bulunmak insaf ile bağdaşır mı? Eserlerin tashihinde ve basılmasında bizzat bulunmuş olan talebelerinden *Mustafa Sungur, Ahmet Aytemur, Hüsnü Bayram, Abdullah Yeğin ve Said Özdemir* gibi ağabeyler bugün hayattadırlar.

Üstadımız, teferruat sayılabilecek ve yanlış anlaşılmalara sebep olacak bazı ifadeleri bizzat kendisi değiştirmiştir. Meselâ; Üstadımız risalelerde çok az geçen ve özellikle Osmanlı zamanında Doğu Anadolu için kullanılan **"Kürdistan"** ifadesini yanlış manaları hatıra getireceğini düşünerek cumhuriyet döneminde bunu **"Şark-i Anadolu"** olarak değiştirmiştir. Üstad Bediüzzaman Hazretlerinin yapmış olduğu bu tashihler Isparta'daki müzede mevcuttur. Üstadımız yapmış olduğu bu ve benzeri tashihlerin eski haliyle basılmasını kesin bir dille yasaklamıştır. Ancak Üstadımızın bu hassasiyetine riayet etmeyen bazı yayınevleri eserleri tashihten önceki haliyle bastıkları için, eserlerde farklılık varmış gibi anlaşılmaktadır.

Şunu da ifade etmeden geçemeyeceğim. Bir gün başka bir ilden medreseme birkaç kişi geldi. Biraz sohbet ettikten sonra içlerinden biri; *"Risale-i Nurlar'ın bazı yerlerinin çıkarıldığını, bir kısmına da ilave yapıldığını"* söyledi. Ben de hemen yerimden kalktım ve bütün eserleri getirip sehpanın üzerine koydum ve kendilerine şöyle dedim: **"İşte eserler, hangisinde bir ilave veya noksanlık varsa gösteriniz, size o kısımları tashih edeceğimi taahhüt ediyorum."** Hiç birisinden ses çıkmadı, şu eserin şu kısmında bir ilave veya noksanlık var diyemediler. Bu kez kendilerine şöyle dedim:

"Arkadaşlar Kur'an'ın manevi bir tefsiri olan bu eserler inayet altındadır. Bu bakımdan bu eserlerin hiçbirinde herhangi bir ilave

veya noksanlık olmamıştır, olamaz da. Bu tür dedikodularla ömrünüzü heba etmek yerine, o eserleri okuyup, anlamaya, istifade ve istifaze etmeğe ve ondaki ulvi hakikatleri hayatınıza tatbik etmeğe çalışınız.”

***Sual**: Risale-i Nur’daki hakikatler inanmayan insanları ikna veya ilzam etmeye kâfi midir?*

Cevap: *Bugüne kadar Risale-i Nur’daki hakikatlerle Allah’ın izni ile ikna edemediğimiz kimse olmadı.* Bugüne kadar Risale-i Nur’daki hakikatlerle Allah’ın izni ile ikna edemediğimiz kimse olmadı. Dünyada neresinde olursa olsun, imani konularda Risale-i Nurun ikna edemediği kimse yoktur. Peşin hükümle ve hissi olarak karşı çıkanlar bahsimizin dışındadır.

Bu sualin cevabına geçmeden evvel **Emekli Öğretmen Alaattin Kaya’**dan dinlediğim bir mühim hatırayı burada nakletmek isterim;

Alattin Kaya lise talebesi iken, ateist olan ve bu fikri de talebelere kabul ettirmeye çalışan felsefe öğretmenine verdiği cevap çok manidar olup, sizin sorduğunuz suale de mühim bir cevaptır.

Ateist olan Felsefe Öğretmeni öğrencileri iki gruba ayırmış, zeki olan öğrencilerin -haşa- Allah’ın olmadığını, diğer öğrencilerin de O’nun varlığını ispat etmeleri için bir münazara başlatır. Güya zeki öğrenciler bu tartışmada galip gelecek o da arzusuna kavuşacaktı. Alaaddin Kaya’nın da fikrini bildiği için, ona hep faşist diye hitap etmektedir. Zira bu konuda kendi aralarında birkaç kez tartışma olmuştur.

Tartışma şiddetli bir şekilde devam ederken, Alaaddin Kaya söz ister ve hiç konuşmadan tahtaya çıkar ve şu harika cümleleri yazar:

“Bir harf katipsiz olmaz.” ve **“Bir iğne ustasız olmaz”** da **“Bu kainat nasıl ustasız ve sahipsiz olabilir.”**

Bu ifadeler karşısında felsefe öğretmeni fikirlerinin bir işe yaramadığını anlayınca, hiçbir şey konuşmadan sınıfı terk etmiş ve o okuldan tayin isteyip başka bir yere gitmiş.

Gerek muhalif ve gerekse aynı fikirde olan öğrenciler de Alaattin Kaya’yı vermiş olduğu bu harika cevabından dolayı tebrik ve takdir edip onu kucaklamışlar.

Üstad Bediüzzaman, yazmış olduğu eserler ile cehalet, dalalet ve küfrün belini kırmış, O’nun lisanından dökülen altı bin sahifelik iman ve marifet hazinesi olan Risale-i Nurlar milyonlarca insanın mürşidi olmuştur. Evet, Bediüzzaman zekasının

ziyasını, irfan nuruyla mecz ederek, küfür ve dalalet zulümatlarını bertaraf etti. Kendi ifadesiyle;

> "*Tesadüf, şirk ve tabiat'tan teşekkül eden fesad şebekesinin âlem-i İslâm'dan nefiy ve ihracına, Risale-i Nur'ca verilen karar infaz edilmiştir."*[20]

Sebilürreşat gazetesi ve Beyan-ül Hak mecmualarında yazıldığına göre, İstanbul üleması, bazı meselelerde ihtilafa düşüp birbirlerini tenkit ettikleri halde, Bediüzzzaman'ın yazdığı eserleri hepsi takdir edip baş tacı etmişler ve Üstada hürmet göstermişlerdir. Said Nursi Hazretlerine Bediüzzaman ünvanını da bu alimler vermiştir. Bu hal Üstada Allah'ın büyük bir lütfu ve ihsanıdır ve sadece ona mahsus bir haldir. Yazmış olduğu altı bin sahifelik külliyat da bunun en büyük delilidir.

Bu cemaatin fertleri olan nur talebeleri O'nun yazdığı bu ulvi hakikatları elden ele, gönülden gönüle aktarmaktırlar. Artık bugün dünyada en güzel ve en tesirli konuşan insan Bediüzzaman'dır. Şarktan ve garptan ve dünyanın her tarafından onun sesi gelmektedir. Başta Arapça ve İngilizce olmak üzere kırktan fazla dile çevrilen Risale-i Nur'lar, ihtiva ettiği ulvi hakikatler ve derin mevzuları ile bütün dünyada büyük bir şevk ve zevkle okunmaktadır.

Şimdi aktar-ı alemde hem kemiyeten ve hem de keyfiyeten büyüyen azim bir cemaat var. Hayatta iken büyük bir hürmet ve saygıya mazhar olan Bediüzzaman Hazretlerinin "*Ben rahmet-i İlâhîden ümit ederim ki, mevtim, hayatımdan ziyade dine hizmet edecek…."*[21] müjdesi bu cemaatın yapmış oldukları hizmetler ile tahakkuk etmektedir.

Bediüzzaman, maneviyat aleminde bir sultan, irşad aleminde de bir müceddiddir. O, insanlığı kuşatan bütün küfür ve dalalet buzlarını eriterek, bu asrı ilim ve irfanıyla bereketlendiren bir güneştir.Ancak bu güneşten gözünü kapayanlar istifade edemezler.

Son olarak, Bugün Gazetesi yazarı Mehmet Ali Bulut'un 1 Ekim 2007 tarihinde bir internet sitesinde yayınlanan yazısının bir bölümünü dikkatinize sunmak istiyorum:

> *"Said Nursi rejim kurucuları tarafından ta baştan itibaren* ***'düşman'*** *ilan edilmişti. Belki de en büyük düşman! O yüzden defalarca zehirlemeye çalıştılar. Eserleri toplatılıp yakıldı. Taraftarları hapislerde çürütüldü… Fakat görüyorum ki, yakın bir gelecekte bu ülke, onun düşünceleri karşısında şapka çıkaracak! İster buna kehanet deyin ister vakıanın tahlili!* ***Çünkü Kürt'ün ve Türk'ün üzerinde mutabık kaldığı ender fenomenlerden biridir Said Nursi."***

Bediüzzaman Hazretleri Emirdağ Lahikası adlı eserinde şöyle bir müjde de vermektedir:

> ***“Size kat'iyyen ve çok emarelerle ve kat'î kanaatımla beyan ediyorum ki;*** *gelecek yakın bir zamanda, bu vatan, bu millet ve bu memleketteki hükûmet, âlem-i İslâm'a ve dünyaya karşı gayet şiddetle Risale-i Nur gibi eserlere muhtaç olacak; mevcudiyetini, haysiyetini, şerefini, mefahir-i tarihiyesini onun ibrazıyla gösterecektir.”*

Sual: *Risale-i Nurların hayat-ı içtima-i noktasında da büyük ve temel düsturlar içerdiğini söylediniz. Bu temel düsturlara uymanın ne gibi faydalarını gördünüz?*

Cevap: Ömrüm boyunca elimden geldiği kadar iman ve Kur’an hakikatlarının neşrine çalıştım.

İslamiyet’e hizmet eden bütün cemaat ve tarikat erbabı kardeşlerimizin hizmetlerini takdir etmek ve onların hizmetlerini asla tenkit etmemek en büyük prensibimiz olmuştur. Nitekim üstadımız bu hususta şöyle bir düstur ortaya koymuştur:

> “*Sen, mesleğini ve efkârını hak bildiğin vakit; mesleğim haktır veya daha güzeldir, demeye hakkın var. Fakat, yalnız hak benim mesleğimdir, demeye hakkın yoktur.”*

İşte biz de devamlı olarak Üstadımızın bu düsturu ışığında hareket ettik.

Burada şu hatıramı da anlatmak isterim. Bir gün Zübeyir Ağabey: *“Hocam Erzurum’da çok tarikatçı var mı? Onlarla münasebetiniz nasıl? İyi geçiniyor musunuz?”* diye sordu.

Ben de Erzurum’da bir çok tarikatın olduğunu, özellikle de Nakşibendi tarikatının çokça mensubu bulunduğunu, onlarla çok iyi münasebetlerimizin olduğunu, daima birbirimizi ziyaret ettiğimizi ve zaman zaman da onların bizim sohbetlerimize katıldıklarını ifade ettim. Hususan Alvarlı Muhammet Lütfü Efendinin sohbetlerine daima katıldığımızı, o zatın üstadı çok sevip hürmet ettiğini ve üstadın maruz kaldığı zulümlerden dolayı çok müteessir olduğunu anlattım. Bunun üzerine Zübeyir Ağabey çok memnun ve mesrur oldu ve şöyle dedi: Hocam, Üstad Hazretleri: *“Kim saçının teli kadar İslamiyet’e hizmet ederse, onu kuçaklayın ve takdir edin”* derdi. Ben de “Üstadımız böyle buyurduktan sonra, bizler tarikatçıların asırlardan beri İslamiyet’e yapmış oldukları hizmetleri ve yetiştirmiş oldukları bu kadar mürşit ve evliyaları nasıl takdir etmeyelim.” dedim.

Risale-i Nur’un İhlas ve Uhuvvet düsturları muvacehesinde, istişareye de riayet etmekle, hem kardeşler arasında tesanüd, uhuvvet ve muhabbet devam etmiş, hem de diğer din kardeşlerimizle olan beşeri münasebetlerimiz çok güzel bir şekilde devam etmiştir.

Şunu da ifade edelim ki, herkes kendi mesleğini ve hizmetini üstün görebilir. Ancak sadece kendi mesleğinin hak ve güzel olduğunu söyleyemez. Bazı peygamberlerin sadece bir kaç ümmeti olmuş, bazılarının ise hiç olmamış. Ama onlar, yaptıkları tebliğ vazifesinin azim mükafatını almışlar. Onun için irşad ve tebliğ kimden ve nereden olursa olsun, kıskanmak değil, cidden taraftar olmak lazımdır.

Bizim vazifemiz halis bir niyet ile sadece tebliğde bulunmaktır. Öyle ise, Üstadımızın ifadesiyle *“İnsan kendi vazifesini yapıp Cenab-ı Hakk'ın vazifesine karışmamalı.”* Bediüzzaman Hazretleri şöyle buyurmaktadır:

> “*Evet, insanın elindeki cüz'-i ihtiyarî ile işledikleri ef'allerinde, Cenab-ı Hakk'a ait netaici düşünmemek gerektir. Meselâ: Kardeşlerimizden bir kısım zâtlar, halkların Risale-i Nur'a iltihakları şevklerini ziyadeleştiriyor, gayrete getiriyor. Dinlemedikleri vakit zaîflerin kuvve-i maneviyeleri kırılıyor, şevkleri bir derece sönüyor. Halbuki Üstad-ı Mutlak, Mukteda-yı Küll, Rehber-i Ekmel olan Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm,* ***'Peygamber'in üzerine düşen sadece tebliğdir.'*** 22 *olan ferman-ı İlahîyi kendine rehber-i mutlak ederek, insanların çekilmesiyle ve dinlememesiyle daha ziyade sa'y ü gayret ve ciddiyetle tebliğ etmiş. Çünki* ***'(Resulüm!) Sen sevdiğini hidayete eriştiremezsin; bilakis, Allah dilediğine hidayet verir ve hidayete girecek olanları en iyi O bilir.'*** 23 *sırrıyla anlamış ki: İnsanlara dinlettirmek ve hidayet vermek, Cenab-ı Hakk'ın vazifesidir. Cenab-ı Hakk'ın vazifesine karışmazdı.”* 24

Çok şükür, Üstadımızın ortaya koyduğu düsturlar ve hizmet metotlarıyla özellikle “İhlas Risalesi ve “Uhuvvet Risalesi” deki hakikatleri kendimize rehber ederek ve elimizden geldiği kadar onları hayatımıza tatbik etmek suretiyle hizmetimize devam ettik. Risale-i Nurların ışığı altında ihtiyaç duyulan konularda bir çok eserler telif eyledik. Risale-i Nurların daha iyi anlaşılması için hususi ve umumi dersler yaparak kemiyeten ve keyfiyeten bir çok kişinin Risale-i Nur talebesi olmasına Allah’’ın lütfu ile vesile olduk.

Şunu da ifade edelim ki, bizler başkalarının ne yaptığı ile değil, ne yapmamız gerektiği üzerinde durup ona göre hizmet etmeliyiz. Bunu yaparken de “Üstadımızın Zaman cemaat zamanıdır.” prensibinden ayrılmadan kendi şahsi fikir ve düşüncelerimizi bir tarafa bırakıp “şirketi- maneviye” ve “meşveret” anlayışla ve faziletin en üstün derecesi olan “Kardeşlerinizin meziyetlerini şahıslarınızda ve faziletlerini kendinizde tasavvur edip, onların şerefleriyle şâkirane iftihar etmek”

düsturu ile hareket etmeliyiz. Bizler de elimizden geldiği kadarıyla bu prensipler ve düsturlar çerçevesinde hareket etmeğe çalıştık.

Çünkü hizmetimizin temeli meşverete dayanır. Zaten Üstadımız da müşavereye çok ehemmiyet verirdi. Bu bakımdan bizler de meşverete çok ehemmiyet veririz.

Meşveret, herhangi bir meselede doğruya ulaşmak hayır ve menfaati elde etmek için ehil ve güvenilir kimselerle fikir alış verişinde bulunmaktır. Meşveret eden cemaate de “şûrâ denilir.

Müşavere hayırlı ve isabetli karar vermede bir anahtardır. İslâm dini meşveret esası üzerine kurulmuştur. Bundan dolayı istişarenin dinimizdeki yeri pek mühimdir. Nitekim Cenab-ı Hak bir ayette mealen şöyle buyurur:

“İş hususunda onlarla müşavere et.”[25]

Başka bir ayette ise şöyle buyrulur:

"Onların işleri, aralarında istişâre iledir."[26]

Resulullah Efendimizin (s.a.v) istişareye memur edilmesi, ümmetine istişarenin ehemmiyetini anlatmak içindir. Peygamber Efendimiz (s.a.v) şöyle buyurur:

“Biliniz ki, Allah da Resulü de müşavereden müstağnidir. Ancak Allahü Teala bunu benim ümmetime bir rahmet kıldı. Onlardan her kim istişare ederse hayırdan mahrum olmaz, her kim de terk ederse hatadan kurtulmaz.”

Başka hadislerinde ise,

“İstişare eden bir topluluk işlerinin en doğrusuna muvaffak olur.”

“İstişare eden pişman olmaz.” buyurmuşlardır.

Hz. Peygamber (s.a.v) ümmetini istişâreye teşvik etmiş; kendisi de her konuda onlarla müşavere etmiştir. Meselâ; Bedir Savaşında Mekke müşriklerinin geldiğini haber alan Peygamber Efendimiz (s.a.v) bu konuda ne gibi tedbir alınacağı hususunda Ensar'la müşâvere etmiştir. Ayrıca muharebeden sonra da Bedir esirleri

konusunda, Uhud ve Hendek Gazvelerinde, Hudeybiye'de, Taif Seferinde, ezan konusunda ve daha birçok meselede ashabıyla istişâre etmiştir. Bunun içindir ki, Ebû Hureyre şöyle buyurmuştur: “Ben Rasûlullah'tan daha çok, ashabıyla istişâre eden kimse görmedim.”

Akıl ve zeka yönüyle insanların en mükemmeli olan Hz. Peygamber (s.a.v) istişareye bu kadar ehemmiyet verdiği halde, bizim gibi aciz ve noksan kimselerin kendi görüşüne göre hareket etmesi büyük bir hatadır.

Akıllı ve tecrübeli kimselerle müşavere eden bir kimsede hata ve isabetsiz karar nadiren vuku bulur. Ehl-i hikmet şöyle buyurmuşlardır: “Meşveretten daha büyük bir kuvvet yoktur. İstişare ile yapılan isabetsiz bir iş, istişaresiz yapılan isabetli ve doğru bir işten daha iyidir.”

İstişâre ile işlerin güzel yürümesi, siyâsi, içtimâî, ve diğer alanlarda meselelerin kolaylıkla halledilmesi mümkündür. Bir insan ne kadar akıllı, zeki ve tecrübeli olursa olsun, müşâvere esasına uygun hareket etmedikçe, muvaffak olamaz ve karşılaşacağı problemleri kolay bir şekilde halledemez. Günümüzde cemiyetin, ailelerin ve ehl-i ticaretin düştükleri sıkıntılar, hep istişaresiz ve tek başına hareket etmekten kaynaklanmaktadır. Bir işi istişaresiz ve tek başına yapma alışkanlığı ne kadar çok olursa, hatalar ve meydana gelecek sıkıntılar da o nisbette artar. Atalarımız da "Ulu sözü dinleyen, ulu dağlar aşar", "Akıl akıldan üstündür", “Bin bilsen de bir bilene sor.” diyerek, istişârenin gerekliliğini veciz bir şekilde ifade etmişlerdir.

Sual: *Üstad Bediüzzaman Hazretlerinin tavsiye ettiği* ***“müsbet hareket metodu”*** *hakkında kısa bir bilgi verir misiniz?*

Cevap: Mesleğimizin en mühim esaslarından biri de **müsbet hareket**tir.

Hayatı boyunca müsbet hareket metodunu uygulayan Bediüzzaman Hazretleri, akıl almaz zulüm ve işkencelere maruz kaldığı halde, bedduayı bile menfî hareket saymış, talebelerine de sabrı ve müspet hareketi tavsiye etmiştir. Bediüzzaman, kendisine hapishanelerde yer hazırlayıp zulmedenlere bile hakkını helal ettiğini ifade etmiştir. İşte Bediüzzaman Hazretlerinin davasında muvaffak olmasının ve Nur Risalelerinden hem kemiyeten hem de keyfiyeten azim bir cemaatın meydana gelmesinin temelinde bu müsbet hareket metodu vardır.

Üstadımız müsbet hareket etmenin ehemmiyetini şöyle ifade etmektedir:

> ***“Aziz kardeşlerim!***
>
> "*Bizim vazifemiz müsbet hareket etmektir. Menfî hareket değildir. Rıza-yı İlahîye göre sırf hizmet-i imaniyeyi yapmaktır, vazife-i İlahiyeye karışmamaktır. Bizler asayişi muhafazayı netice veren müsbet iman hizmeti içinde her bir sıkıntıya karşı sabırla, şükürle mükellefiz. Meselâ:*"

*"**Kendimi misal alarak derim:** Ben eskiden beri tahakküme ve terzile karşı boyun eğmemişim. Hayatımda tahakkümü kaldırmadığım, bir çok hâdiselerle sabit olmuş. Meselâ: Rusya'da kumandana ayağa kalkmamak, Divan-ı Harb-i Örfî'de i'dam tehdidine karşı mahkemedeki paşaların suallerine beş para ehemmiyet vermediğim gibi, dört kumandanlara karşı bu tavrım tahakkümlere boyun eğmediğimi gösteriyor. Fakat bu otuz senedir müsbet hareket etmek, menfî hareket etmemek ve vazife-i İlahiyeye karışmamak hakikatı için; bana karşı yapılan muamelelere sabırla, rıza ile mukabele ettim. Cercis (A.S.) gibi ve Bedir, Uhud muharebelerinde çok cefa çekenler gibi sabır ve rıza ile karşıladım*."27

Bediüzzaman Hazretlerinin hayatı boyunca uyguladığı ve son ders olarak da talebelerine tavsiye ettiği **"müsbet hareket metodu"**, bizim en büyük düsturumuz ve temel hareket noktamızdır. Daima müsbet hareket metodu ile hizmetlerine devam eden nur talebeleri, 12 Eylül öncesi, 12 Mart sonrası ve benzer hadiselerde anarşiye karışmamış, menfi hareket içerisine girmemişlerdir. Bu durum geçmişte olduğu gibi, günümüzde de aynen devam etmektedir ve inşallah kıyamete kadar da devam edecektir.

Dipnotlar:

1 *On ikinci Mektup.*
2 *29. Mektup, Altıncı Kısım, Beşinci Desise-i Şeytaniye.*
3 *Kastamonu Lahikası.*
4 *Barla Lahikası.*
5 *Muhakemat.*
6 *Mesnevi-i Nuriye.*
7 *Yirmi Altıncı Mektup.*
8 *Otuzuncu Lem'a.*
9 *Kastamonu Lahikası.*
10 *Tarihçe-i Hayat.*
11 *On üçüncü Şua.*
12 *On üçüncü Şua.*
13 *Emirdağ Lahikası-II.*
14 *Kastamonu Lahikası.*
15 *Kastamonu Lahikası.*
16 *Mesnevi-i Nuriye.*
17 *Sikke-i Tasdîk-i Gaybî, Birinci Şuâ.*
18 *Tarihçe-i Hayat.*
19 *Münazarat.*
20 *Mesnevi-i Nuriye.*
21 *Mektubat.*

22 *Mâide Suresi, 5/99.*
23 *Kasas Suresi, 28/56.*
24 *On Yedinci Lem'a.*
25 *Âl-i İmrân Suresi, 3/159.*
26 *Şûrâ Suresi, 42/38.*
27 *Emirdağ Lahikası.*